

Иқтисодий-хукуқий газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

2005 йил июлдан чиқа бошлаган

ҲАМКОРЛИК КҮЛАМИ КЕНГАЙМОҚДА

Қозогистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоев
16 марта куни расмий ташриф билан мамлакатимизга келди.

17 марта куни Кўксарой қароргарида Қозогистон Республикаси Президентини расмий кутуб олиш маросими бўлди. Олий мартабали меҳмон сифага фахрий қоровул саф тортди. Ислом Каримов ва Нурсултон Назарбоев шоҳсугага кўтарилдилар. Ўзбекистон ва Қозогистоннинг давлат маддиялари янгради. Президентлар фахрий қоровул сафи олдидан ўтилар.

Ислом Каримов ва Нурсултон Назарбоевнинг яккана-якка сухбати бўлиб ўти. Президентлар Ўзбекистон билан Қозогистон ўртасидаги икки томонлама муносабатларнинг бугунги ахволи ва истиқболлари, халқаро тузилмалар доирасидаги ҳамкорлик, ўзларини қизиқтирган халқаро ва минтақавий аҳамиятга молик муаммолар юзасидан фикр алмашдилар.

Президентлар хавфсизлик масалаларига алоҳида тўхтадилар. Терроризм, экстремизм, наркобизнес, курол-ярот контрабандаси, оммавий қирғин куроллари тарқалиши каби таҳдидларнинг олдини олишда, уларга қарши курашишда ҳамжиҳатлиқда иш юритиш зарурлиги қайд этилди.

Мамлакатимиз раҳбари Афғонистон мажаросига эътибор қаратиб, Марказий Осиёда ва ҳатто минтақамиз ҷегараларидан ташқарида ҳам хавфсизлик ва барқарорликни мустаҳкамлашнинг муҳим омилларидан бири Афғонистонда тинчлик ва барқарорлик ўрнатиш эканини таъкидлади.

Президентлар икки ва кўп томонлама асосда ахборот хавфсизлиги, энергетик ва экологик хавфсизлик соҳасида ҳамкорликни ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар. Айни пайтда озиқ-овқат хавфсизлиги ҳам долзарб эканини ҳисобга олиб, қишлоқ хўжалигида зараркундалар ва ўсимликлар касалларни, заҳарланган озиқ-овқат маҳсулотлари контрабандаси каби муаммоларга қарши биргалиқда курашиш масалалари кўриб чиқилди.

Президентлар Ўзбекистон ва Қозогистон расмий делегацияларининг кенгайтирилган таркибдаги музокрасида ўзаро мулоқотни давом эттирилдилар. Унда асосий эътибор савдо-иқтисодий ва гуманитар ҳамкорлик масалаларига қаратилди.

Дунёда молиявий-иқтисодий бўхрон ҳукмронлик қилаётганига қарамай, Ўзбекистон билан Қозогистон ўртасидаги ўзаро товар айрбошлаш кўрсаткичи измил ўйси бормоқда. 2007 йилдан бу борадаги кўрсаткич 1 миллиард АҚШ долларидан зиёд рақамни ташкил қилиб келмоқда.

Савдо-иқтисодий алоқалар давлатлараро муносабатларнинг асосий таркибий қисмиидир. Ўзбекистон ва Қозогистон бу борада улкан имкониятларга эга. Гарчи, товар айрбошлаш ҳажми юксалаётган бўлса-да, унинг кўрсаткичлари ана шу имкониятларни тўлиқ акс эттирамайди. Демак, экспорт-импорт маҳсулотлари номенклатурасини яна бир бор қайта кўриб чиқиш зарур. Бундан икки томон ҳам бирдек манфаатдор.

Ўзбекистонда самолётлар, автомобиллар, автобуслар, юк ташиб машиналари, қишлоқ хўжалиги техники, кабеллар, қурилиши материаллари ишлаб чиқарилади, пахта, пилла, мева ва полиз маҳсулотлари етиширилади. Қозогистонда бу парнинг барчасига талаб бор. Айни пайтда Ўзбекистон бозорида ҳам Қозогистон экспортчилик учун кенг фаолият майдони мавжуд.

Энергия манбаларини қазиб олиш, узатиш, транзит қилиш ҳам ҳамкорлик учун яхши соҳадир. 2009 йилда Туркменистан, Ўзбекистон, Қозогистон орқали Хитойга табиий газ етказиб берадиган кувур ишга туши. Бу кўп томонлама ҳамкорлик мувофақиятига ёрқин мисолдир. Мамлакатларимиз ёкили манбаларининг йирик заҳираларига эга ва бу соҳадаги алоқаларни ривожлантириш учун икки томонда ҳам имконият етарли.

Икки мамлакатнинг транспорт тармоқлари халқаро транзитдан келдиган даромадни кўйтириши имконини беради. Автомобиль ва темир йўлларимиздан бир-бира га боғланган ягона умумий тизим сифатида фойдаланиши такомиллаштириш, экспорт-импорт ва транзит юкларнинг ёрқин ва янада тезкор ҳаракати учун шароит яратиш борасидаги ишларни изчиллик билан мувофиқлаштирилган асосда давом эттириш мақсадга мувофиқидir.

Мамлакатларимиз ўртасида 2006-2010 йилларга мўлжалланган Иқтисодий ҳамкорлик дастури ва 2007-2016 йилларга мўлжалланган Иқтисодий ҳамкорлик стратегияси қабул қилинган. Бу ҳужжатлар савдо, сув-энергетика мажмуи, сармоя, молия, транспорт, коммуникациялар, божхона ва инновация борасида икки томонлама ҳамкорликнинг истиқболи ўйналишларини ўзида мухассам этган. Уларни ҳаётэ тўла татбиқ этиш орқали товар айрбошлаш кўрсаткичини бир неча ҳисса орттириш мумкин.

Музокарада таъкидланганидек, ишбильармонлар, ишлаб чиқариш корхоналари, вилоятлар ўртасида бевosita ҳамкорлик алоқаларини кенгайтириш зарур.

Икки мамлакатнинг иқтисодий, илмий-техникавий ва интеллектуал салоҳияти биргаликда юкори технологияли корхоналарни ташкил қилиш, юксак даражадаги қўшимча қийматга эга маҳсулотлар ишлаб чиқаришини йўлга кўйиш учун яхши замон бўлади. Ўзбекистонда ҳам, Қозогистонда ҳам катта микдорда ҳом ашё мавжудлигини инобатга олиб айтиш мумкинки, айнича, тўқимачилик, кимё, нефт кимёси каби соҳалarda қўшимча қийматни ошириш учун яхши ресурслар бор.

Ўзбекистон ва Қозогистоннинг илмий ва иқтисодий салоҳияти сув заҳираларидан унумли фойдаланиш борасида ҳам яхши имкониятлар очади.

Музокарада Марказий Осиёда сув-энергетика заҳираларидан унумли фойдаланиш масалалари муҳокама қилинди. Трансчегаравий дарёлар

бўйида гидротехника иншоотларини барпо этишда минтақадаги ҳамма давлатларнинг манбаатларини, хавфсизлигини инобатга олиш, бу иншоотларнинг лойиҳасини мустақил халқаро экспертизадан ўтиши зарурлиги таъкидланди.

Ўзбекистон билан Қозогистон ўртасидаги мадданий-гуманитар алоқалар ҳақида сўз юритганда, бу йўналишдаги ҳамкорлик илм-фан, таълим, мадданият ва санъат, соглиқни сақлаш, сайдхлик ва спорт соҳаларини қамраганини таъкидлаш жоиз. Томонлар мадданий-гуманитар ҳамкорликни яна-да фаоллаштириш масалалари юза-сидан атрофича фикр алмашдилар.

Музокара якунидаги Ислом Каримов ва Нурсултон Назарбоев Ўзбекистон ва Қозогистон Президентларининг Кўшима баёнотига имзо чекдилар. Шунингдек, Дипломатик ваколатхоналар биноларини қуриш учун ер участкаларини тақдим этиш тўғрисидаги ҳукumatлараро битим, ташки ишлар вазирилларни ўртасида 2010-2011 йилларга мўлжалланган ҳамкорлик дастури, 2010-2012 йилларга мўлжалланган мадданий-гуманитар ҳамкорлик дастури имзоланди.

Оммавий ахборот воситалари вакиллари билан учрашувда Президентлар музокара очик, дўстона руҳда, ишчан кайфиятда ўтганини таъкидладилар.

Ўзбекистон ҳам, Қозогистон ҳам ўзаро ҳамкорликни ривожлантиришдан манбаатдордир, – деди Ислом Каримов. – 2009 йилда ўзаро товар айрбошлаш ҳажми 1,3 миллиард АҚШ долларини ташкил қилди. Бу 2006 йилдаги кўрсаткичдан икки баравар кўпдир.

Ўзбекистон Марказий Осиёдағи йирик давлат, қадими мадданият марказидир, – деди Нурсултон Назарбоев. – Дунёда молиявий-иқтисодий инқизор ҳукм сурʼётганига қарамай, 2009 йилда Ўзбекистон иқтисодиёти барқарор ривожланди. Ўзбекистон ва Қозогистонда ўзаро ҳамкорлик кўламини кенгайтириш учун улкан имкониятлар мавжуд.

Куннинг иккинчи ярмида Президентлар Ислом Каримов ва Нурсултон Назарбоев Мустақиллик майдонига ташриф буюри. Олий мартабали меҳмон хурриятимиз, порлоқ истиқболимиз ва эзгу орнаменти пойига гул кўйди.

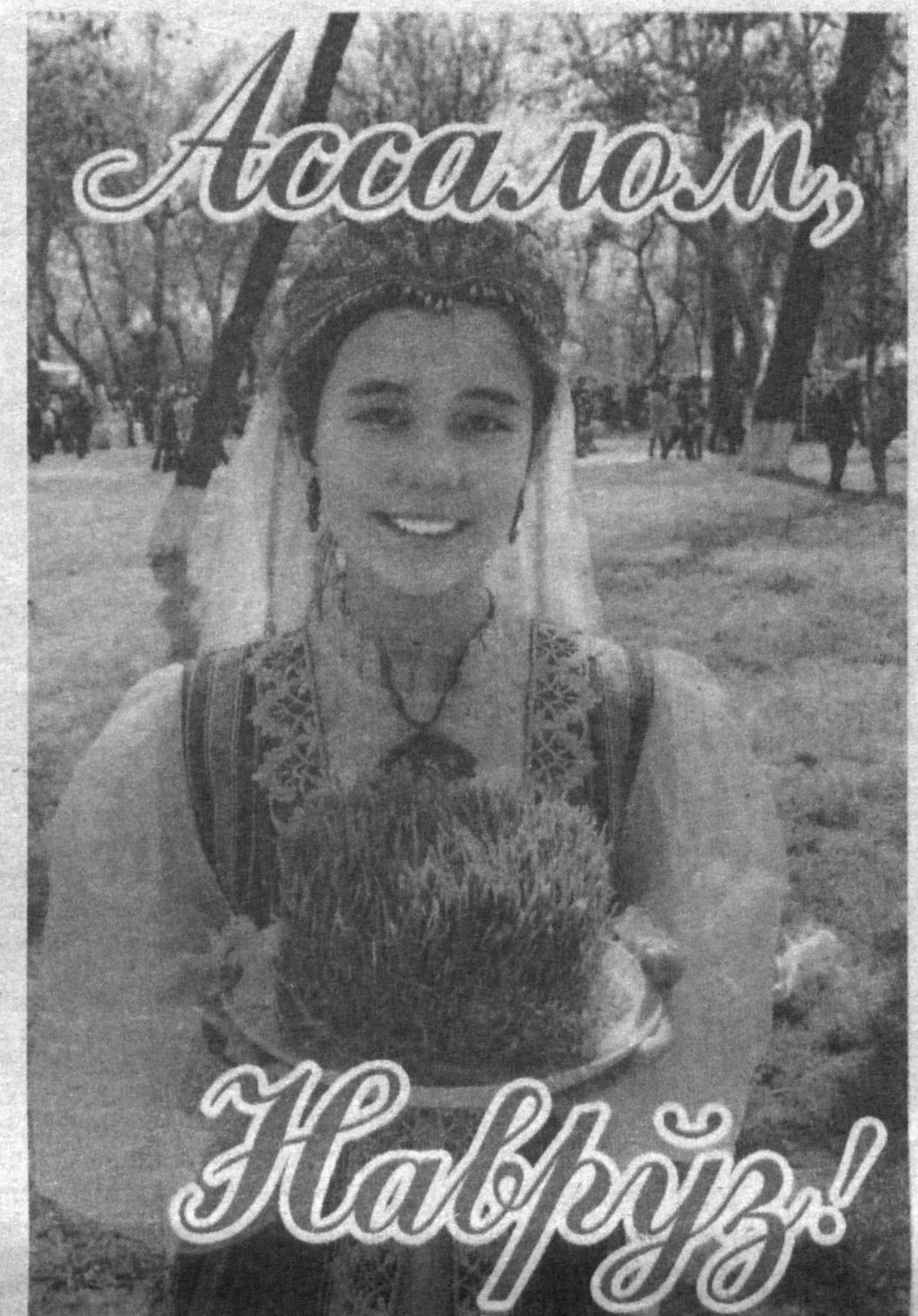
Қозогистон Президенти миллий меморчилик ва замонавий архитектура анъаналари асосида бунёд этилган мұхташам «Ўзбекистон» ҳалқаро анжуманлар саройини бориб кўрди. Пойтахтимиз марказида амалга оширилган улкан бунёдкорлик ишларига ўзак баҳо берди.

Олий мартабали меҳмон Ҳазрати Имом (Ҳастимом) мажмуини зиёрлат қилди. Ҳазрати Имом жомеъ маскиди билан танишди, Мўйи муборак мадрасасида бўлди. Муқаддас Куръонинг энг нодир қўлзомаси – Усмон мұсхafини кўздан кечирди.

Шу билан Қозогистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбоевнинг Ўзбекистон Республикасига расмий ташрифи ниҳоясига етди.

ЎЗА материаллари асосида тайёрланди.

СОЛИҚЛАР
БУХГАЛТЕРИЯ
ҲУҚУҚ

НАВРӮЗ ҲАЛҶАРО НИШОНЛАНАДИ

Бир ой аввал, 23 февраль куни Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 64-сессиясида «Ҳалҷаро Наврӯз куни» резолюцияси қабул қилинди. Унинг матнига мувофиқ БМТ Бош Ассамблеяси:

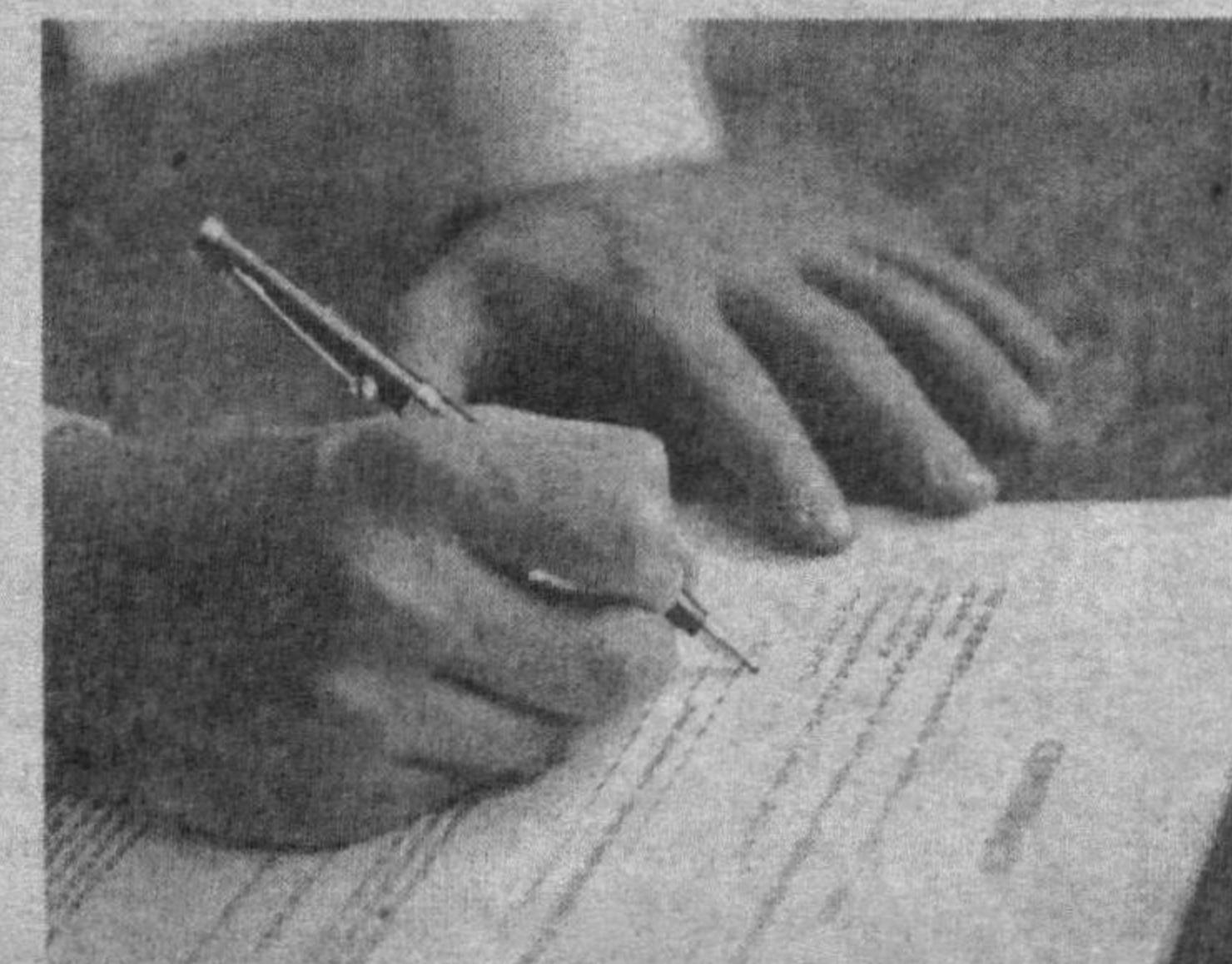
- 1) 21 марта Ҳалҷаро Наврӯз куни деб эътироф этади;
- 2) Наврӯз нишонланадиган аъзо давлатларнинг Наврӯз билан боғлиқ мадданият ва анъаналарни сақлаб қолиш ҳамда ривожлантириш бўйича саъӣ-ҳаракатларини қўллаб-куватлайди;
- 3) аъзо давлатларни Наврӯз ҳақидаги маълумотларни оммалаштиришга қаратилган саъӣ-ҳаракатларини кучайтиришга ва зарур бўлганда, ушбу байрамни нишонлашга доир ҳар йилги тадбирларни ташкил қилишга ундайди;
- 4) ҳалҷаро ҳамжамиятда Наврӯз мероси тўғрисида билимларни тарқатиш мақсадида Наврӯз нишонланадиган аъзо давлатларни ушбу байрамнинг келиб чиқиш тарихи ва анъаналарини ўрганишга чақиради;
- 5) манбаатдор аъзо давлатлар ва Бирлашган Миллатлар Ташкилотига, хусусан, унинг тегишли ихтисослашган мусасалалари, Жамғармалари ва дастурларига, асосан таълим, фан ва мадданият масалалари бўйича БМТ ҳамда манбаатдор ҳалҷаро ва минтақавий ташкилотларга, шунингдек ҳукumatга қарашли бўлмаган ташкилотларга Наврӯз нишонланадиган давлатлар томонидан ўтилизиладиган тадбирларда иштирок этишини таклиф қиласди.

Интернет материалы асосида.

КОРХОНА МАНЗИЛИ ТУШУНЧАСИ ҲАҚИДА

Қонун хужжатларида турли тушунчалар: корхонанинг «юридик манзили», «почта манзили», «ҳақиқатда жойлашган жойи» ишлатилади. Улар бир-бираидан нималари билан фарқ қиласди?

– Фуқаролик кодекси, «Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча масъулияти жамиятлар тўғрисида» (2001 йил 6 декабрдаги 310-II-сон), «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг хукукларини ҳимоя қилиш тўғрисида» (1996 йил 26 апрелдаги 223-I-сон), «Хусусий корхона тўғрисида» (2003 йил 11 декабрдаги 558-II-сон) қонулар ва бир қатор бошқа меъёрий-хукукий хужжатлар давлат рўйхатидан ўтказиш учун тақдим этиладиган уставда почта манзили кўрсатилишини талаб қиласди. Рўйхатдан ўтказилгач у юридик манзилга айланниб, хўжалик юритувчи субъектнинг реал жойлашган жойини (ташкilotning ижрои органи доимо жойлашган жойни) белгилаши керак. Ташкilot жойлашган жой манзилини, талаб қилинадиган бошқа маълумотлар билан бир қаторда, рўйхатдан ўтказувчи орган давлат реестрига киритади ва солик органларига маълум қиласди, мазкур органлар уни Солик тўловчиларнинг ягона реестрига киритадилар ва статистика органларига ҳам маълум қиласидар,

улар эса уни Корхоналар ва ташкilotларнинг ягона давлат регистри (КТЯДР)га қайд этадилар.

Ҳолбуки қонун хужжатларида юридик ва ҳақиқатдаги манзилларга таъриф берилмаган. Уларни тушуниш у ёки бу мутахассиснинг шахсий талқинiga боғлиқ. Воқеликка энг яқин таърифлар қўйидагича бўлиши мумкин: юри-

дик манзил – ташкilotning устави, давлат рўйхатидан ўтказиш гувоҳномаси ва юридик шахсларнинг давлат реестрида кўрсатилган унинг жойлашган жойи, ҳақиқатдаги манзил – ташкilot амалда жойлашган жой. Фақат почта манзили меъёрий жиҳатдан тушунтирилган, у – почта алоқаси тегиши объектининг почта индекси кўрсатилган ҳолда почта алоқасининг хизматларидан фойдаланувчи жойлашган жой. Бу тушунтириш Почта алоқаси хизматларини кўрсатиш қоидалири¹ 2-«Асосий тушунчалар» параграфининг 3-бандида көлтирилган. Бунда мазкур меъёрий-хукукий хужжат почта алоқаси соҳасидаги муносабатларни тартибга солишини ҳисобга олиш лозим.

Фикримизча, сўз ташкilotни давлат органларида рўйхатдан ўтказиш ва ҳисобга кўйиш мақсадида унинг манзили тўғрисида борганида «жойлашган жойи» иборасидан фойдаланиш ўринли бўлади. Қисқаси, ташkilotning почта ва юридик манзиллари амалда фақат битта нарсан – унинг жойлашган жойини билдиради. Баъзан жойлашган жойни кўрсатгanda фақат почта индекси – почта алоқаси обьекти манзилининг шартли белгисигина кўрсатилмайди. Бироқ хат-хабарларни почта орқали жўнатиш учун уни кўрсатиш шарт. Қолган ҳолларда ушбу манзиллар фарқ қилмайди ва юридик шахснинг худудий жойлашган жойи координаталарини ўз ичига олади: давлатнинг номи (бир қатор ҳолларда унинг кўрсатилмаслигига йўл қўйилади), маъмурӣ-худудий бирлик (вилоят, шаҳар, туман ва ҳоказо) номи, аҳоли пункти таркибий қисмининг номи (кўчалар, тор кўчалар ва ҳоказо), бинонинг кадастр рақами (зарурат бўлганда бинонинг рақами қўшилади).

Ташкilotning почта, юридик ва ҳақиқатдаги манзиллари мос тушиши керакми? Улар фарқланиши мумкинми?

– Улар фарқламаслиги керак. Ташkilotning почта ҳамда юридик ва ҳақиқатдаги манзили мос тушиши керак. Бошқача айтганда, ташkilotning амалдаги жойлашган жойи у рўйхатдан ўтказилганидан кейин ва манзили ўзгармагунига қадар уставда, давлат рўйхатидан ўтказилганини гувоҳномаси ва, тегишинча, давлат реестрида кўрсатилган манзилга мос тушиши керак. Манзилнинг ҳар қандай ўзгариши

тўғрисида рўйхатдан ўтказувчи органни 10 кун мобайнida ёзма равиша хабардор қилиш лозим. Бу ҳақда Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатига олиш ва ҳисобга кўйишнинг хабардор қилиш тартиби тўғрисида низомнинг² (бундан кейин – ПК-357-сон Низом) 36-бандида, шунингдек Тадбиркорлик субъектларини давлат рўйхатидан ўтказиш, ҳисобга кўйиш ва рухсат берувчи хужжатларни расмийлаштириш тартиби тўғрисида низомнинг³ (бундан кейин – 357-сон Низом) 74-бандида айтилган. Хабардор қилинган пайтдан бошлаб юридик шахснинг ҳақиқатда жойлашган жойи рўйхатдан ўтказувчи органга маълум қилинган янги манзилга мос тушиши керак.

Ташкilot уставига манзил ўзгариши муносабати билан ўзгартишлар киритиш ва давлат рўйхатидан ўтказиш тўғрисида янги гувоҳнома олиш зарурми?

– Аслини айтганда, қонунчилик манзил ўзгариши муносабати билан уставга ўзгар-

тишлар киритиш ва қайта рўйхатдан ўтказишга мажбурламайди. Рўйхатдан ўтказувчи органни оддийгина хабардор қилиш таомили бежиз белгиланмаган. Амалдаги меъёрий-хукукий қоидалар нуқтаи назаридан олганда хабардор қилиш керак бўлганда корхонани қаердан «излаш» хусусида ваколатли органларга маълум қилиш учун етарлидир. Бунда ПК-357-сон Низом билан тасдиқланган рўйхатдан ўтказиш тўғрисидаги гувоҳнома бланкасида дастлабки рўйхатдан ўтказиш санасидаги манзил кўрсатилади (мазкур хужжатнинг 6-илювасига қаралсин). Бироқ хукуки кўллаш амалиёти ҳар доим ҳам қонунчилик доирасига «мос келавермайди». Манзилни алмаштириш ҳолати ҳам бундан истисно эмас: субъектлардан уставга ўзгартишлар киритиш ва янги жойлашган жойи бўйича қайта рўйхатдан ўтказиш тўғрисида ариза беришини талаб қиласидар.

Корхона манзилнинг ўзгариши тўғрисида солик хизмати ва статистика органларини хабардор қилиши керакми?

– Конунчилик юридик шахсни бунга мажбур қилмайди. Бу ҳақда уларга рўйхатдан ўтказувчи орган юридик шахсдан хабарнома олинган пайтдан бошлаб 2 кун ичидан маълум қилиши керак (ПК-357-сон Низомнинг 36-банди; 357-сон Низомнинг 74-банди)⁴.

Ташкilot тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциясини ўз манзилнинг ўзгариши тўғрисида хабардор қилмагани учун раҳбар ёки бош бухгалтерга нисбатан бирор-бир санкциялар назарда тутилганни ва ким уларни кўллаши мумкин?

– Хабардор қилмаганлик учун раҳбарга нисбатан энг кам иш ҳақининг 10 бараваридан 15 бараваригача микдорда маъмурӣ жарима солиниши мумкин (Маъмурӣ хавбогарлик тўғрисидаги кодекс (МЖТК)нинг 176-2-моддаси). Жаримани кўллашга солик органлари ҳақлидир (МЖТКнинг 264-моддаси). Мазкур хукуқбузарлиқда бош бухгалтер айбдор эмас, унга нисбатан санкциялар кўлланмайди.

Агар корхона манзил ўзгарганини тўғрисида 10 кунлик муддат тугаганидан кейин, бироқ унинг аввалги жойлашган жойи йўқлигини давлат органлари аниқлагунга қадар маълум қилса, раҳбарга нисбатан санкциялар кўлланадими?

– Бунда ҳам МЖТКнинг 176-2-моддасида кўрсатилган маъмурӣ хукуқбузарлиқ таркиби расман олганда мавжуд, бироқ бу ҳолда раҳбарни МЖТКнинг 21-моддасига кўра маъмурӣ жавбогарликдан озод қилиб, унга ишни кўраётган давлат органи томонидан фақат огохлантириш билдирилиши учун асослар бор. Бундай хукуқбузарлиқ кам аҳамияти хусусиятга эга, чунки уни субъектнинг ўзи назорат қилувчи органлар аниқлашига қадар бартараф этган. Шу сабабли агар маъмурӣ иш юритиш қўзатилса, давлат органининг раҳбари номига МЖТКнинг 21-моддасини кўллашга асосланиб илтимоснома топшириш зарур. Агар бариби жарима кўлланса, унинг устидан судга шикоят қилиш мумкин.

Манзилларнинг мос тушмаслиги (унинг давлат органларига зълон қилинган манзилда жойлашмаганини) ва манзил ўзгарганини ташкilotни қандай оқибатлар кутади?

– Мазкур ҳолат аниқланганида солик органлари «йўқ бўлган» ташkilotning bank xisobraqamлari бўйича операцияларни тўхтатиш ва уни bankka ижро учун йўналтириш тўғрисида қарор қабул қилишга ҳақлидир (Солик кодекси 96-моддаси биринчи қисмнинг учунчи хатбошиси, «Давлат солик хиз-

ХОРИЖИЙ ВАЛЮТАЛАРНИНГ СЎМГА НИСБАТАН ҚИЙМАТИ

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 2010 йил 16 марта бошлаб валюта операциялари бўйича бухгалтерия ҳисоби, статистик ва бошқа ҳисоботларни юритиш, шунингдек божхона ва бошқа мажбурий тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қийматини бўлгилади:⁵

1 Австралия доллари	1413,79	1 Малайзия ринггити	466,10
1 Англия фунт стерлинги	2345,70	1 Польша злотийси	548,87
1 Дания кронаси	285,75	1 СДР	2378,16
1 БАА дирҳами	421,26	1 Туркия лираси	1013,89
1 АҚШ доллари	1546,99	1 Швейцария франки	1459,84
1 Миср фунти	282,66	1 ЕВРО	2125,41
1 Исландия кронаси	12,30	10 Жанубий Корея вони	13,64
1 Канада доллари	1519,79	10 Япония иенаси	170,77
1 Хитой юани	226,63	1 Россия рубли	52,64
		1 Украина гривнаси	193,91

* Валюта қийматини бўлгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.

УСТУВОРЛИКЛАР
– Ҳамкорлик кўлами кенгаймоқда
– Наврӯз халқаро нишонланади
1-бет
ЮРИДИК МАСЛАҲАТЛАР
– Корхона манзили тушуниш ҳақида
– Кизингиз талабалигидан хурсанд бўлинг

Валюталар курси
АУДИТ
– «Ташаббус-2010»: республика босқичига йўлланма олинди
– Устав капиталида давлат акциялари пакети (улушлари) 50 фоиздан ортик бўлган корхоналарда ташки аудит ўтказишга кўйилган аудиторлик ташкilotларининг рўйхати
2-3-бетлар
5-6-бетлар
7-8-бетлар
5-бетлар
7-8-бетлар

МДҲ ВА БОЛТИҚБҮЙИ МАМЛАКАТЛАРИ ВАЛЮТАЛАРИННИГ АҚШ ДОЛЛАРИ, ЕВРО ВА РОССИЯ РУБЛИГА НИСБАТАН КУРСЛАРИ

Мамлакат	Сана	АҚШ доллари		Евро		Россия рубли	
		бирлиги	курси	бирлиги	курси	бирлиги	курси
Озарбайжон	18.03.2010	1	0,8033	1	1,101	1	0,0275
Арманистон	18.03.2010	1	404,36	1	553,61	1	13,85
Беларусь	19.03.2010	1	2961,00	1	4048,87	1	101,33
Грузия	18.03.2010	1	1,7327	1	2,3887	1	5,9354
Козогистон	19.03.2010	1	147,05	1	200,97	1	5,03
Киргизистон	19.03.2010	1	44,9488	1	61,3544	1	1,5215
Латвия	19.03.2010	1	0,514	1	0,702804	1	0,0176
Литва	19.03.2010	1	2,5291	1	3,4528	10	8,6426
Молдавия	18.03.2010	1	12,4748	1	17,1822	1	0,4278
Тоҷикистон	19.03.2010	1	4,3671	1	6,0634	10	1,5156
Ўзбекистон	16.03.2010	1	1				

Электрон маълумотнома тизими

КОРХОНА ЮРИСТИ

Харид қилиш масалалари бўйича куйидагиларга мурожаат қилинг:
Тошкент ш., М.Улуғбек тумани, Х.Олимжон майдони, 10а-уи.
Тел.: (998 71) 237-07-78, тел./факс:(998 71) 237-45-29.
E-mail: info@norma.uz, web:www.norma.uz

мати тўғрисида»ги Конун (1997 йил 29 августандаги 474-1-сон) 5-моддаси биринчи қисми 8-бандининг учинчи хатбошиси).

Ташкилот тадбиркорлик субъектларини рўйхатдан ўтказиш инспекциясига ўз манзилининг ўзгарганлиги тўғрисида маълум қилди. Бироқ кейинчалик солик инспекторлари бу ҳақда билмасликари маълум бўлиб қолди: ахборот инспекциянинг бирор бўлимида йўқолиб қолган ёки рўйхатдан ўтказувчи орган бу ҳақда солик хизматини хабардор қилмаган бўлиши мумкин. Корхона раҳбари бунинг учун жавоб берадими?

– Йўқ, бу ҳолда унинг жавобарлиги истисно этилади, чунки МЖТКнинг 176-2-моддасида назарда тутилган маъмурий ҳукуқбизарлик таркиби мавжуд эмас. У ўз зиммасига юланган хабардор қилиш мажбуриятини бажарган. Қолгани учун ўз мажбуриятларини лозим дараҷада бажармаган у ёки бу органнинг ходимлари жавоб берилади.

Кўрамизки, юридик шахсда фақат битта манзил бўлиши керак экан, у айни пайтда ҳам юридик, ҳам почта, ҳам ҳақиқатдаги манзил ҳисобланадими? Бир неча манзилга эга бўлиш мумкин эмасми: биттаси – юридик, бошқаси – почта, учинчиси – ҳақиқатдаги манзил бўларди?

– Бевосита ташкилотда битта манзил бўлиши керак. Юридик шахснинг жойлашган жойи унинг давлат рўйхатидан ўтказилган жойи билан белгиланади ва унинг ижрои органи доимо жойлашган жой билан бояланган. Мазкур хулоса ижрои органнинг мақоми ва ваколатларидан келиб чиқади, у, хусусан, юридик шахс номидан ишончномасиз ҳаракат қиласи, шу жумладан унинг манбаатларини химоя қиласи ва битимлар тузади. Бироқ, «Масъулияти чекланган ҳамда қўшимча маъсулитлар жамиятлар тўғрисида»ги Конун 6-моддаси олтинчи қисмининг маъносидан маълум бўладики, жамиятнинг таъсис хужжатлари билан бошқа қоида ҳам белгиланиши мумкин: жамият жойлашган жой сифатида унинг бошқа бошқарув органлари (масалан, кузатув кенгаси) доимо жойлашган жой ёки унинг асосий фаолияти жойи кўрсатилиши мумкин. Бунда «Акциядорлик жамиятлари ва акциядорларнинг ҳукукларини химоя қилиш тўғрисида»ги Конунда акциядорлик жамиятлари учун бундай муқобиллик назарда тутилмаган. Хусусий корхоналарга эса бошқа бошқарув органлари масаласи умуман дахлор эмас, чунки «Хусусий корхона тўғрисида»ги Конун мулқдор раҳбардан бошқа органни назарда тутмайди.

Ташкилотда бир вактнинг ўзида бир неча манзилнинг бўлиши конун хужжатлariiga зиддир. Бунда юридик шахс манзилини почта алоқасининг маҳаллий бўлимидан ижарага олинган почта (абонент) кутиси рақами ҳамда ташкилот таркиби бўлинмасининг манзили билан айнанлаштириш мумкин эмас. Ҳукуқни кўллаш амалиётида ушбу тушунчалар кўлинча чалкаштирилади. Натижада раҳбарият назорат қилувчи органлар билан муаммолар келтириб чиқара оладиган хато қарорлар қабул қилиши мумкин. Субъект турли туманлар, шаҳарлар ва бошқа жойларда хоҳлаганича абонент почта кутиларига эга бўлиши мумкин. Бунда ҳам, ҳудди ташкилотнинг марказий оғисидан худудий жиҳатдан ажralган таркиби бўлинмаларнинг манзилари сингари, чеклашлар мавжуд эмас. Конунчилик уларнинг ўз манзиллари бўлишини таққламайди. Масалан, ташкилотнинг ишлаб чиқариш бўлинмаси бир туманда, оғис эса бошқа туманда жойлашган. Бу ҳолда унинг асосий манзили юридик шахснинг ижрои органи доимо жойлашган оғис жойлашган жой бўлиши керак. Ишлаб чиқариш бўлин-

жойи ўзгарганда уни янгидан олиш керакми?

– Йўқ, керак эмас. Бироқ янги жойлашган жойдаги лицензиялаш органига мурожаат қилиб, амалдаги лицензияни қайта расмийлаштириш лозим. Ташкилотдан қайта расмийлаштириш тўғрисида ариза қабул қилишдан аввал уставга ўзгартишлар киритиш ва қайта рўйхатдан ўтказишни талаб қилишлари аник. Шубҳасиз, лицензияланадиган фаолиятнинг ҳар бир турини тартибга солиш соҳаси ва алоҳида меъёрий-хукуқий ҳуҗжати бор, бироқ уларнинг лицензияларни қайта расмийлаштириш бўйича талаблари амалда айнан бир хилдир. Барча ҳолларда ушбу таомилнинг муддати лицензияни биринчи марта олиша қараганда анча қисқа, қайта расмийлаштириш чогида давлат божини тўлаш назарда тутилмаган, қайта расмийлаштириш тўғрисида аризани кўриб чиқиш учун йиғим суммаси янги лицензия олиш учун мурожаат қилингандагига қараганда камрок.

Корхонанинг асосий қисми (асосан ишлаб чиқариш ва хизмат кўрсатиш бўлинмалари) Тошкентнинг бир туманидан бошқа туманига кўчди. Эски жойда фаяқат бошқарув аппарати – уч киши (директор, унинг ўринбосари ва бош бухгалтер) қолди. Бу манзилин ўзгартириш ҳисобланадими? Ташкилот ҳисобда турган солик инспекциясини корхонанинг асосий бўлинмалари энди бошқа туманда жойлашганлиги тўғрисида хабардор қилиш керакми?

– Бу ташкилот манзилини ўзгартириш ҳисобланмайди, чунки бошқарувнинг ижрои органи аввалги жойлашган жойида қолган. Конунчилик юридик шахснинг таркиби бўлинмаларнинг янги жойлашган жойи тўғрисида солик инспекциясини хабардор қилиши тўғрисида хабардор қилишга мажбур қилмайди (мазкур контекстда алоҳида мол-мулкка ва мустақил балансга эга бўлган алоҳида бўлинмаларни мустақил солик ҳисобига кўшиш холлари назарда тутилмайди).

Ташкилот бўлинмалари бир неча жойларга «тарқаб кетгани»: офис хоналари давлат рўйхатидан ўтказилган жойда ва бошқа жойларда мавжуд, директор эса иш вақти (кун, ҳафта) мобайнида бир неча жойда бўлади, ҳамма жойда унинг иш кабинети бор. Бу ҳолда қаер ташкилот манзили ҳисобланади?

– Бунда амалдаги қонун хужжатлariida бу борада аниқ қоидаларнинг йўқлиги боис катый жавоб бериш мушкул. Фикримизча, мазкур ҳолда директор ўз иш жадвалини шундай тартибга солиши лозимки, иш вақтининг кўп қисмида у юридик шахс давлат рўйхатидан ўтказилган жойда бўлиши керак (ишончилик учун ўша ерда бухгалтерия хизматини қолдириш лозим). Бу жой унинг доимий жойлашган жойи ва, тегишинча, ташкилот манзили бўлиб ҳисобланади.

КИЗИНГИЗ ТАЛАБАЛИГИДАН ХУРСАНД БЎЛИНГ

Хурматли таҳририят, қуйидаги масала бўйича тушунтириш берсангиз. Мен пойттаҳтдаги университетлардан бирида ўқиётган қизимини шаҳардаги институтга кўчирдим. Фанлардаги фарқни у белгиланган муддатда – 2009 йил 20 октябрча топширди.

Контракт учун тўловни биз институтда тўладик. Бироқ негадир қизимга 2 ой учун – университетдаги ўқиши вақти (сентябрь) ва фанлардаги фарқни топшириши вақти учун стипендия ҳисоблаб ёзишмади. Уларнинг тушунтиришларича, 2004 йил 16 апрелдаги 1339-сон Йўрикноманинг 14-бандига кўра бир ўқиши жойидан иккинчисига кўчирилган талабаларга стипендия ҳисоблаб ёзиш мумкин эмас экан. Ана шу фарқ контракт суммасини ҳисоблаб ёзишда хисобга олинадими деб сўрганимизда рад жавобини олдик, яни иккى ой учун стипендия кўйиб кетибди. Масаланинг бундай ҳал қилиниши тўғрими?

Тушунтириш беришингизни кутиб қоламиз.

Хурмат билан доимий ўқувчингиз.

– Ўзбекистон Республикаси олий таълим муассасалари талабалари ўқишини кўчириш, қайта тиклаш ва ўқишдан четлаштириш тартиби ва қоидалари тўғрисидаги мувакқат низом¹ (бундан кейин – Мувакқат низом) мувофиқ, талабалар ўқишини кўчириш, одатда, ёзги таътил даврида, тегиши курс (семестр)да ўқув машғулотлари бошланишига қадар амалга оширилади. Ана шу хужжатда белгиланишича, талабаларнинг ўқишини кўчириш ёки қайта тиклашираси расмийлаштиришда олий таълим муассасаси ректори ўнатилган тартибда ўқув режалари ва дастурлардаги мавжуд академик қарзларни ёки фарқларни топшириш тартиби ва муддатларини (ўқув йили бошлангандан кейин иккى ойдан ортиқ эмас) белгилайди ҳамда ўқитиши курси ва ўқишига қабул қилишнинг бошқа шартларни аниқлайди. Яни олий ўқув юрти томонидан коён билан белгиланган фанлар фарқини топшириш муддатларига риоя қилинган. Давлат олий таълим муассасаларида ўқиши кўчириш жараёни белуп амалга оширилади.

Олий таълим муассасалари талабаларига стипендијлар тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги Йўрикноманинг² 14-бандига мувофиқ, бир олий таълим муассасаси (факультет)дан бошқасига ўтказилган талабаларга стипендија улар томонидан рейтинг назорати натижалари бўйича, ўқув режаларида тафовутлар бартарап этилганидан кейин тайинланади. Бундан келиб чиқадики, фанлар фарқи топширилган ана шу 2 ой учун стипендија тўланмайди.

Мувакқат низомда назарда тутилишича: талабалар тўлов-контракт асосида ўқишига кўчирилганда контракт тузиш шартлари ва тартиби, шу жумладан тўлов воситалари ва муддатлари Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта маҳсус таълим муассасаларида ўқитишинг тўлов-контракт шакли ва тушган маблағларни тақсимлаш тартиби ҳақида низом³ билан белгилана. Унинг 17-бандига белгиланишича, таълим учун тўлов микдори таълим Йўналишлари, мутахассисларни бўйича алоҳида ҳар ўқув йили учун бир талабага таълим бериш харажатларини тўла қоплаш микдорида белгиланади. Мазкур хужжатга мувофиқ, таълим олувчининг ўз ташаббуси билан узрли сабабларга кўра ўқишинг манзиллари билди. Мувакқат низомда назарда тутилишича: талабаларнинг мавжуд муддати учун сарфланган харажатларни ушалб қолган ҳолда олдиндан тўланган пулларнинг тегишилли қисмини қайтариб беради, қайта ҳисоб-китоб энгаммади. Хужжатда контракт суммасини қайтариш, шунингдек қайшиларни бошқа ҳоллари белгиланмаган. Шу тарика, қонун хужжатларига мувофиқ сизнинг ҳолатининг тўланган контракт суммаси қайта ҳисоб-китоб қилинмайди.

Мария ТУХТАРОВА,
«Norma» МЧЖ юристи.

‘ОЎМТВ ва ВМ хуруридаги ДТМнинг АВ томонидан 2009 йил 17 юнода 1984-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланади. Мувакқат низом 2010 йил 1 январгача амал қилди.

¹ОЎМТВ ва ВМ хуруридаги ДТМнинг АВ томонидан 2004 йил 16 апрелда 1339-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланади.

²Таълим муассасаларида қабул қилиш бўйича таълим макомида ташкилотнинг ишлаб чиқаришларни муносабати билан лицензия ва бошқа руҳсат бериш хужжатларини қайта расмийлаштириш, қайта рўйхатдан ўтиш зарурлиги тўғрисида ва бошқа талабларни бекор қилиб, фақат рўйхатдан ўтказувчи органларни хабардор қилиш мажбуриятинигина қолдириш мақбул бўларди.

Артём МОКШИН,
«Norma» МЧЖ эксперти юридик бўлимининг бошлиғи.

БАЪЗИ ЯКУНЛАР

Амалиётда ташкилот манзилини ўзгартириш масаласи рўйхатдан ўтказувчи органни шунчаки хабардор қилиш ва лицензияларни қайта расмийлаштириш билан чекланмайди. Бунинг оқибатида бир талай бошқа ҳаракатларни амалга ошириш талаб қилиниб, уларни субъектлар у ёки бу ҳолларда бажаришларига тўғри келади. Сўз, хусусан, назорат-касса машинасини ҳисобга кўйиш жойини ўзгартириш, матбаа корхонасини қайта рўйхатдан ўтказиш, монополияга қарши органни хабардор қилиш (монополиячиларнинг давлат реестрига киритилган субъектлар учун зарур), хизмат кўрсатувчи банкни хабардор қилиш (юридик шахсларнинг барча тоифалари учун зарур) ва ҳоказолар тўғрисида боряпти. Бир қатор ҳолларда, масалан, лицензияни қайта расмийлаштиришга амалда аризани кўриб чиқиш билан янги лицензия олишга кетгандек вақт кетиши мумкин ва ҳоказо. Умуман олганда инстанцияларда ана шу расмиятиларни бажариш тадбиркорлик субъектларининг кўп кучи, маблағлари, вақтини олиб, уларнинг «бош оғриғига айланади ва залворли талабларни «четлаб ўтиши» йўлларини излашга мажбур қиласи. Шу сабабли, фикримизча, вазиятини ҳам амалий даражада ўзгартириш керак. Барча давлат органларининг давлат реестрига реал вақт режимида тўғридан тўғри доимий кира олишини ташкил қилиш, бунда уларга давлат реестрига киритиладиган ўзгартишларни кузатиш ва уларни ўз фоалиятида ҳисобга олиши мажбуриятини юклаш мумкин. Бироқ, манзилни ўзгартириш муносабати билан лицензия ва бошқа руҳсат бериш хужжатларини қайта расмийлаштириш, қайта рўйхатдан ўтиш зарурлиги тўғрисида ва бошқа талабларни бекор қилиб, фақат рўйхатдан ўтказувчи органларни хабардор қилиш мажбуриятинигина қолдириш мақбул бўларди.

«Norma» МЧЖ эксперти юридик бўлимининг бошлиғи.

Таҳририятдан. Мақоламизда тилга олинган мавзу кўп тадбиркорлар учун долзарбиди. Таҳририят ҳам уни давом эттиришга тайёр, фақат сизнинг ёрдамингиз керак. Биз рўйхатдан ўтказувчи органларнинг вакиллари, юристлар, муассислар, хўжалик юритувчи субъектлар раҳбарлари, ушбу масалада манбаатдор бўлган барча кишилардан мазкур соҳада турли вазиятларни тартибга солиш амалиёти тўғрисида хабарлар, уни тартибга солувчи қонун хужжатларини тақомиллаштириш бўйича таклифларни кутамиз.

«ТАШАББУС-2010»: РЕСПУБЛИКА БОСҚИЧИГА ЙЎЛЛАНМА ОЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти совини учун ўтказилаётган «Ташаббус-2010» кўрик-танловининг вилоятлар бўйича босқичи барча миңтақаларда якунга етди.

Бухоро вилоятида кўрик-танлов ҳайъати «Сулшерхажон» хусусий корхонаси раҳбари Шерали Султоновни «Энг яхши тадбиркор» йўналишида голиб деб топди. Вобкент туманилик «Олмазор» фермер хўжалиги раҳбари Махмуд Равшанов «Энг яхши фермер» йўналишида танловнинг мамлакат босқичига йўлланма олди. «Энг яхши хунарманд» йўналишида Бухоро шаҳрида фаолият кўрсатаётган мис ўймакори Хуршид Фатулаев голиб чиқди.

Кўрик-танловнинг Тошкент вилояти босқичида Қибрай туманилик «Истиқлол-Шукрова Г.Н.» фермер хўжалиги раҳбари Гўзал Шукрова «Энг яхши фермер» йўналишида голиб деб топилди. Юқоричирчиклик Анвар Назаров «Энг яхши хунарманд», Тошкент туманидаги «Само» хусусий корхонаси раҳбари Баҳтиёр Юнусов «Энг яхши тадбиркор» йўналишида голибликни қўлга киритди.

Фарғона шаҳрида ўтказилган «Ташаббус-2010» кўрик-танловининг вилоят босқичи якунга кўра, «Палма гуллар олами» хусусий корхонаси раҳбари Файрат Умаров «Энг яхши тадбиркор», Тошлок туманидаги «Мұхтора М.З.Х.М» фермер хўжалиги раҳбари Салим Қодиров «Энг яхши фермер», марғилонлик кандакор уста Алишер Мадалиев «Энг яхши хунарманд» йўналишида голиб чиқиб, ушбу кўрик-танловнинг мамлакат босқичида қатнашиш хукуқини қўлга киритди.

Кўрик-танловнинг **Наманган вилояти** босқичида «Энг яхши тадбиркор» номинацияси бўйича Тўракўргон туманидаги «Тўракўргон-Шириналл Агро» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Миразим Одилов, «Энг яхши фермер» номинациясида Косонсой туманидаги «Чашма Сафед» фермер хўжалиги раҳбари Ҳамидхон Мўйдинхўжаев, «Энг яхши хунарманд» номинацияси бўйича Чуст туманидан Раҳим Убайдуллаев голиб чиқиб, мамлакат босқичига йўлланма олдилар.

«Ташаббус-2010» кўрик-танловининг **Сирдарё вилояти** босқичида ўтгиздан ортиқ тадбиркор, фермер ва хунармандлар иштирок этди.

Унда Гулистон туманилик «Макровит» хусусий корхонаси раҳбари Виктор Урбанович «Энг яхши тадбиркор», шу тумандан бўлган «Бобоназар» фермер хўжалиги раҳиси Соҳиб Бобоназаров «Энг яхши фермер», Гулистон шаҳрида яшовчи зардўз Мадина Ҳожиева «Энг яхши хунарманд» йўналишлари бўйича голиб бўлдилар.

Урганч шаҳрида бўлиб ўтган танловда Урганч туманидаги «Йўлдош танобчи» хусусий фирмасининг раҳбари Айвар Бобоҷонов «Энг яхши тадбиркор», Ҳазорасп туманидаги «АЗАТ-Кутлимурод» фермер хўжалиги раҳбари Сапорбай Кутлимуродов «Энг яхши фермер», Ҳонқа туманидан Мансур Курёзов «Энг яхши хунарманд» номинациясида биринчи ўринни эгаллади.

«Ташаббус-2010» кўрик-танловининг **Самарқанд вилояти** босқичида беш юздан зиёд иштирокчи маҳаллий ҳом ашёдан ишлаб чиқарилган икки юз турдан ортиқ маҳсулотлари, хунармандчилк буюмлари билан қатнашиди. Танловда Самарқанд туманидаги «Тиббиёт мебель» масъулияти чекланган жамияти раҳбари Мизроб Шарипов «Энг яхши тадбиркор» деб эътироф этилди. «Энг яхши фермер» номинациясида голиблик Оқдарё туманидаги «Хидоят Р.Ш.А» фермер хўжалиги раҳбари Ҳидоят Маматова га наисб этди. Самарқанд туманидаги «Конигил мерос» хусусий корхонаси раҳбари Зариф Мухторов «Энг яхши хунарманд» йўналишида биринчи ўринни эгаллади.

ЎзА материаллари асосида тайёрланди.

Хўжалик юритувчи субъектлар дикқатига

Молия вазирлиги Устав капиталида давлат акциялари пакети (улушлари) 50 фоиздан ортиқ бўлган корхоналарда ташкини аудитни ўтказадиган аудиторлик ташкилотлари рўйхатига аудиторлик ташкилотларини киритиш тартиби тўғрисидаги кўзининг* талабларига мувофиқ. Давлат мулки қўмитаси ва Молия вазирлиги томонидан кўйидаги рўйхат тасдиқланганларини маълум қўлмоқда.

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Ўзбекистон Республикаси
Давлат мулки қўмитаси раисининг ўринbosари
А.ДАЛИЕВ.
04/12-621сон

«ТАСДИҚЛАЙМАН»
Ўзбекистон Республикаси
молия вазирининг ўринbosари
М.МИРЗАЕВ.
ММ-17-02-32/81-сон

2010 йил 1 марта.

Устав капиталида давлат акциялари пакети (улушлари) 50 фоиздан ортиқ бўлган корхоналарда ташкини аудит ўтказишига кўйилган аудиторлик ташкилотларининг рўйхати

Барча хўжалик юритувчи субъектларда аудиторлик текширувларини ўтказиши хукуқига эга бўлган аудиторлик ташкилотлари

N	Аудиторлик ташкилотларининг номи	Минтақа
1	«Impuls Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
2	«Buxgalter-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
3	«Konsauditinform» МЧЖ	Тошкент ш.
4	«Marikon-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
5	«KORIFEY-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
6	«Audit Global Мальумот» МЧЖ	Тошкент ш.
7	«Kamila Azim Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
8	«Ekoaudit» МЧЖ	Тошкент ш.
9	«FINEKS» МЧЖ	Тошкент ш.
10	«Global-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
11	«DOK-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
12	«TSIAR - FINANS» МЧЖ	Тошкент ш.
13	«FTF-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
14	«Deloitte & Touche LLC» МЧЖ	Тошкент ш.
15	«HOLIS GURUH» МЧЖ	Тошкент ш.
16	«Trast-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
17	«Konsaudit-Adolat» МЧЖ	Тошкент ш.
18	«Mak Alyans Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
19	«Nazorat-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
20	«Amulet Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
21	«Amir-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
22	«XB FINANCE KONSULTING» МЧЖ	Тошкент ш.
23	ООО «TRI-S-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
24	«PriceWaterhouseCoopers» ШК	Тошкент ш.

N	Аудиторлик ташкилотларининг номи	Минтақа
25	«AUDIT-Kanon» МЧЖ	Тошкент ш.
26	«Audit-Varn» МЧЖ	Тошкент ш.
27	«Audit Income» МЧЖ	Тошкент ш.
28	«Prokar ekspert audit» МЧЖ	Тошкент ш.
29	«Ernst&Young» МЧЖ	Тошкент ш.
30	«Audit-Rumans» МЧЖ	Тошкент ш.
31	«OSIYO-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
32	«Diplomat-Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
33	«Gloriya audit» МЧЖ	Тошкент ш.
34	«ARHAT Audit» МЧЖ	Тошкент ш.
35	«Марҳамат-аудит» МЧЖ	Андижон вилояти
36	«ZIYO-AUDIT» МЧЖ	Андижон вилояти
37	«Кафолат-Люкс» МЧЖ	Андижон вилояти
38	«ERKIN-AUDIT-XXI» МЧЖ	Андижон вилояти
39	«Қашқадарёқонсаудитинформ» МЧЖ	Қашқадарё вилояти
40	«Zamin Oil-Audit» МЧЖ	Қашқадарё вилояти
41	«Hombur-audit» МЧЖ	Қашқадарё вилояти
42	«Samimiyy-Hulosa» МЧЖ	Наманган вилояти
43	«Audires» хуусий аудиторлик корхонаси	Фарғона вилояти
44	«Нимоя-Audit»	Фарғона вилояти
45	«TTT-AUDIT» МЧЖ	Фарғона вилояти
46	«Elite Invest Renome Audit» МЧЖ	Фарғона вилояти
47	«Komil-Ishonch» МЧЖ	Самарқанд вилояти

Хўжалик юритувчи субъектларда (очиқ акциядорлик жамиятлари, банклар ва суғурта ташкилотларидан ташқари) ташаббус тарзидаги ва мажбурий аудиторлик текширувани ўтказиши хукуқига эга бўлган аудиторлик ташкилотлари

N	Аудиторлик ташкилотларининг номи	Минтақа
48	«Prom-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
49	«SIFAT -AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
50	«STANDART-AUDIT» МЧЖ	Тошкент ш.
51	«AUDIT-KIM» МЧЖ	Тошкент ш.
52	«Faba-expert» МЧЖ	Тошкент ш.
53	«Audit-AS» МЧЖ	Тошкент ш.
54	«Progress Audit» МЧЖ	Бухоро вилояти

N	Аудиторлик ташкилотларининг номи	Минтақа
55	«Maslahat-audit-M» МЧЖ	Жиззах вилояти
56	«DAVR» МЧЖ	Наманган вилояти
57	«Akademik Audit» МЧЖ	Фарғона вилояти
58	«Xorazm-Adolat-Audit» МЧЖ	Хоразм вилояти
59	«Xarakat-Audit» МЧЖ	Тошкент вилояти
60	«Umirzoq-audit» МЧЖ	Тошкент вилояти

*Давлат мулки қўмитаси ва МВнинг 2007 йил 28 марта даги 1668-сон қарори билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган.

СРО: ДАСТЛАБКИ ТАНИШУВ

Хорижий тажриба

2010 йил 1 январдан бошлаб Россияда аудиторлик фаолиятини давлат томонидан лицензиялаш бекор қилинди, эндиликда аудиторлар ўз ишларини давом эттириш учун ўзини ўзи тартибга соладиган аудиторлик ташкилотлари (СРО)дан бирига аъзо бўлишлари керак, улар зиммасига аудиторлар ва аудиторлик ташкилотлари реестрини юритиш, СРО аъзоларининг малакасини ошириш ва улар ишининг сифатини назорат қилиш функциялари юкланди.

Нотижорат ташкилоти Аудиторларнинг ўзини ўзи тартибга соладиган ташкилотга аъзо эмаслиги далили аудиторлик фаолиятини амалга оширишга тўсқинлик қилмас эди. Компаниянинг раҳбари ва бош бухгалтери аудит ўтказиш учун аудиторлик ташкилотини танлаётганда унинг СРО га аъзо ёки аъзо эмаслиги билан унчалик қизикмасдилар, чунки 2009 йилда танлаётганда асосан аудиторлик фаолиятини юритишга лицензиянинг бор ёки йўқлиги талаб қилинади.

Энди аудиторлик хизматларининг истемолчиларига аудиторлик ташкилоти тўғрисидаги маълумотлар аудиторлар ва аудиторлик ташкилотлари реестрига киритилган аудиторларнинг ўзини ўзи тартибга со-

ладиган ташкилотларидан бирига аъзо ҳисобланишини билиш мухимdir. Буни билиш учун Молия вазирлигининг сайтига кириш ёки аудитордан ўзини ўзи тартибга соладиган ташкилотлардан бирига аъзолиги тўғрисидаги гувоҳлик берадиган хужжатларни сўраш кифоя қиласди.

1 январдан бошлаб СРО

Мөрифий мавзудаги пашр*

БКЗ
ХУМШАЙИГАН

МУНДАРИЖА:

- ✓ **Бошқарувчи ташкилот: мижозлар манфаати устувор**
- ✓ **Уй сиртидаги реклама – даромадимиз манбаи**
- ✓ **Ишбошиликни ким зиммасига олади?**

Хукукий саводхонлик бурчаги

БОШҚАРУВЧИ ТАШКИЛОТ: МИЖОЗЛАР МАНФААТИ УСТУВОР

ХУМШ ва квартира мулкдорларига хизмат күрсатадиган малакали бошқарувчи ташкилот (БТ) ишининг самарадорлиги кўп жиҳатдан у мижозларнинг манфаатларини қанчалик тўлиқ ҳисобга олишига боғлиқдир. Гарчи унинг мақсади ҳам, ҳар қандай тижорат тузилмаси сингари, фойда олиш бўлса-да, бунга қандай бўлмасин эришишни оқлаб бўлмайди. Кўп хонадонли уй-жой фондига хизмат кўрсатишнинг ўз хусусиятлари мавжуд. Агар БТ мутахассислари ширкат ёки мулкдорлар жамоаси тимсолида буюртмачи уйга хизмат кўрсатилишидан мамнун бўлишини хоҳлашса, ўз ҳаракатларини улар билан келишиб олишлари лозим. Бу мижозлар хоҳишларини яхшироқ тушуниш, БТ фаолияти-нинг очиқ-ошкорлигини таъминлаш имконини беради. Акс ҳолда мижоз рақобатчига мурожаат килиши ёки ўзига ўзи хизмат кўрсатишга ўтиб, умуман БТ хизматларидан воз кечиши мумкин.

БТ ва ХУМШ (мулкдорлар жамоаси) хамкорлиги чизмаси кўп жиҳатдан квартира мулкдорлари билан ширкат бошқаруви ўртасидаги муносабатларни эслатади. Аҳоли хизмат кўрсатувчи ташкилотнинг ишидан мамнун бўлиши учун мутахассисларга қўйидаги қадамларни кўйиш тавсия қилинади.

1. Кўп хонадонли уйни бошқаришга киришаётib, мутахассислар ундаги **умумий мол-мулкнинг техник ҳолатини баҳолашлари**, унинг диагностикасини ўтказишлари керак. Ушбу объектив ахборот кейинчалик уйни сақлаш бўйича ширкатга (квартира мулкдорларига) таклифлар тайёрлаш учун асос бўлади. Умумий мол-мулкнинг техник ҳолатини баҳолаб, мутахассислар таъмирлашга эҳтиёжни аниқлайдилар ва хужжат билан қайд этадилар; айrim обьектларнинг ҳолати тўғрисида далолатномалар ёки нуқсон қайдномаларини расмийлаштирадилар; мулкдорлар учун ахборот тайёрлайдилар. Агар умумий мол-мулкнинг таркиби илгари бел-

гиланмаган бўлса, БТ ушбу босқичда мулкдорларга уни белгилаш ва улар билан ХУМШ аъзоларини умумий йиғилишда таништиришда ёрдам беришлари мумкин.

2. Мутахассислар **кўп хонадонли уйни сақлаш бўйича таклифлар лойиҳасини ишлаб чиқишига** киришадилар. Бу жойлар мулкдорларига техник-иктисодий асосланмани тайёрлаш учун қилинади, улар ишлар рўйхати ва ҳажмларини, таъмирлаш режасини тасдиқлашлари керак. Бунинг учун БТ кейинги йилга уйни сақлаш бўйича ишлар (хизматлар) рўйхати ва ҳажмларини ўзгартиришнинг мақсадга мувофиқлигини таҳлил қиласи, таъмирлашнинг кетма-кетлиги бўйича таклифларни ишлаб чиқади. Бунда таклиф килинаётган устуворликни асослаш, агар мулкдорлар бошқарувчilarнинг тавсияларига эътибор бермасалар, бунинг эҳтимолий оқибатлари ҳақида тушунтириш зарур. Сўнгра ўз имкониятларидан ёки пудратчиларни жалб

этишдан келиб чиқиб, барча ишлар (хизматлар), таъмирлашнинг қиймати баҳоланади. Мутахассислар уйни сақлаш ва таъмирлашга қўшимча даромадлар олиш имконияти, 1991 йилгача қурилган уйларни капитал таъмирлаш дастурига кириш эҳтимолини аниқлайдилар. Кейин даромадлар ва харажатлар сметаси лойиҳасини, капитал таъмирлашга маблағларни йиғиш тартибини ишлаб чиқиш ва мажбурий бадаллар микдорини ҳисоб-китоб қилиш лозим. Мулкдорлар учун таъмирлашдаги устуворликлар ва уларни молиялаш бўйича асосланган ахборот, кейинги босқичда керак бўладиган сўров варақалари тайёрланади.

3. Келгуси йил ва истиқболдаги иш режалари лойиҳалари ҳамда таъмирлаш, харажатлар сметаси тўғрисидаги **фикрларини аниқлаш учун мулкдорларни** умумий мол-мулкнинг ҳолати тўғрисида **хабардор қилиш**. Буни уларни уйларни сақлаш ва таъмирлашга тааллуқли мухим масалаларни мухока-

*Таҳририят ихтилофли вазиятларни ҳал қилишда иштирок этмайди ва уларни ечишга кўмаклашиш ваколатига эга эмас.

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

ма қилишга жалб этиш; уйда яшовчиларнинг фикрларини ҳисобга олган ҳолда ҳужжатлар лойиҳалари тузатишлар киритишга интилиш тақозо қилган. Квартира эгалари орасида сўров ўтказиш, уй фооллари билан учрашувлар уларнинг нимани афзал кўришлари, БТ таклифини қабул қилиш ёки қабул қилмасликка, ҳужжатларнинг лойиҳалари тузатишга тайёрликларини аниқлашда ёрдам беради.

4. БТнинг ХУМШ аъзоларининг (жой мулкдорларининг) умумий йиғилишида иштирок этишга тайёрланниши. Бунда хизмат кўрсатувчи ташкилот мулкдорларни ўзи умумий йиғилишда тақдим этадиган барча ҳужжатларнинг лойиҳалари билан олдиндан таништириши керак. Булар – ўтган йилда уйда қилинган ишлар ва ўтказилган таъмирлаш тўғрисидаги хисбот, янги йил учун иш режалари ва таъмирлаш лойиҳалари, даромад ва ҳаражатлар сметаларидир. Мутахассислар аҳолини улар ҳужжатлар билан қаерда (компания ёки ХУМШ оғиси, уй қўмитаси раиси, йўлак бўйича бошлиқ ва ҳоказо) таниша олиш-

лари мумкинлигидан хабардор қиласидар, учрашувлар ўтказадилар, маслаҳат, тушунириш берадилар.

5. Умумий йиғилишни ташкилот этишга кўмаклашиш. У фақат БТ мутахассисларининг ҳоҳишига кўра кўрсатилди ва ХУМШ (мулкдорлар) ишига аралашиш, уларнинг мустақил фаолиятини БТ иши билан алмаштириш тусида бўлмаслиги керак. Бошқарувчи ташкилот бошқарувга (мулкдорларга) умумий йиғилиш ўтказишнинг баъзи ташкилий масалаларини ҳал этишда ёрдам бериши, масалан, хона тақдим этиши; кун тартибини, бошқарув шартномаси шартларини ўзгартириш бўйича таклифларни тайёрлашда кўмаклашиши; йиғилиш тўғрисида билдирувномалар, овоз бериш учун рўйхатдан ўтказиш ва рақлари ва бўллетенларининг зарур миқдорини тайёрлаши ҳамда чоп этиши мумкин.

6. БТнинг ХУМШ аъзолари (мулкдорлар)нинг умумий йиғилишида иштирок этиши. Хизмат кўрсатувчи ташкилотнинг вакили мулкдорларни БТ уларнинг манфаатларини кўзлаб ишлатганлиги, кўп хонадонли уйни малака-

ли бошқариб, бошқарув шартномасида назарда тутилган ўз мажбуриятларини бажараётгандигига ишонтириши керак. У умумий йиғилишнинг қарори билан тасдиқланиши учун ўтган йил ҳисботи, ишлар ва таъмирлаш режалари (шу жумладан ҳажмлари, рўйхати, бажариш муддатлари), даромадлар ва ҳаражатлар сметалари, умумий мол-мулкни саклашга мажбурий бадаллар миқдорини тақдим этиши керак, мазкур бадаллар умумий мол-мулкни бошқариш, унга хизмат кўрсатиш, жорий ва капитал таъмирлаш, уй атрофидаги ер участкасини ободонлаштирган ҳолда саклаш ҳаражатларини компенсациялаши керак. Умумий йиғилиш БТ таклиф қилган капитал таъмирлашни молиялаш тартиби, бошқарув шартномасига ўзгартишларни ҳам тасдиқлайди, давлат дастури доирасида капитал таъмирлашни ўтказишда аҳолининг иштирокини таъминлаш тўғрисида қарор қабул қиласиди.

7. Кабул қилинган режаларнинг амалга оширилиши ва натижалари тўғрисида мулкдорларни мунтазам хабардор қилган ҳолда уларни рўёбга чиқариш. ◉

УЙ СИРТИДАГИ РЕКЛАМА – ДАРОМАДИМИЗ МАНБАИ

ХУМШларнинг аксарияти кўп қаватли уй таъминоти ва уни саклаш ҳаражатлари учун қўшимча маблағларни қаердан топишни билмайди. Ҳолбуки бундай мақсадларга керакли пул, таъбир жоиз бўлса, уларнинг оёқлари остида ётибди, аниқроқ қилиб айтганда, кўп квартирали уй мулкдорларининг умумий мол-мулки саналган ва улар ўз ихтиёри билан фойдаланиши мумкин бўлган уйларнинг сирт ва ён тарафлари, том пештоқларида реклама қурилмаси тарзида шундоққина «осилиб» ётибди. Кўп қаватли уйнинг айрим қисмларига рекламани жойлаштирганлик учун, яъни умумий мол-мулк ижараси учун реклама тарқатувчилар ХУМШга ҳақ тўлашлари шарт. Шунга қарамай, яқин-яқинларгача бу манба ХУМШ даромадлари рўйхатида муносиб ўрин топмаган эди.

Баъзи ширкат раҳбарлари рекламани ўз уйлари фойдаси учун ишлатиш ва шу йўл билан дурустгина пул ишлаб олиш имконияти устидаги ўйлаб ҳам кўрмайдилар. Кимdir буни қандай қилиш кераклигини тасаввур ҳам қилмайди. Бунга уриниб кўрмоқчи бўлганларнинг айримлари мулкдорларнинг умумий мол-мулкидан фойдаланганлик учун арзимаган ҳақ теккач, ҳафсаласи пир бўлади ёки пуллар умуман ширкат кассасига келиб тушмайди. Бу йилдан эътиборан вазият тубдан ўзгарди. **Тошкент шаҳар ҳокимининг «Тошкент шаҳрида ташкил рекламани жойлаштириш фаолиятини тақмиллаштириш тўғрисида»**ги қарори (2009 йил 22 деқабрдаги 659-сон) билан реклама қурилмаларини кўп қаватли уйларда жойлаштирганлик устидан назорат қилиш, шу иш юзасидан олинган маблағлар ҳисобини олиб бориш ва улардан белгиланган мақсадда фойдаланишини назорат қилиш пойттахт ХУМШлари ассоциацияси зиммасига юклатилди. Тошкент шаҳар ҳокимлигининг реклама-ахборот фаолияти комиссияси (бундан бўён матнда Комиссия деб юри-

Тошкент шаҳар ХУМШлари ассоциацияси ходимлари кундалик масалаларни мухокама этмоқдалар.

тилади) таркибига Тошкент ХУМШлари Ассоциацияси бошқарувчи раиси А.Х.Набиев киритилди.

– Биз мониторинг ўтказиб, пойтхатдаги кўп квартирали уйларда 157 та реклама қурилмаси (улардан 87 таси бино пештоқида, 70 таси томда) ўрнатилганлигини аниқладик, – дейди Тошкент шаҳар ХУМШлари Ассоциацияси бош мұхандиси Раиса Ли. – Бу қурилмаларни ўрнатишда ширкатлар билан реклама тарқатувчилар ўртасида мулкдорлар умумий мол-мулкининг бир қисмини ижарага олиш юзасидан келишув, шартномалар тузиш масаласида тез-тез низолар чиқиб қоларди. Бундан та-

шқари, реклама майдони ижараси учун ягона тариф йўқлиги сабабли ҳам ихтилофлар келиб чиқарди. Кўпинча ХУМШлар билан шартнома тузилмас, бинобарин рекламадан келадиган даромадлар ширкатларнинг ҳисоб-китоб рақамига тушмас эди. Ҳолбуки реклама қурилмаларини ўрнатиш томни, уйнинг пештоқи ва сирт тарафларини рисоладагидек саклаш учун қўшимча сарф-ҳаражатлар келтириб чиқарган, уйларнинг тузилмасига шикаст етказган ҳоллар кўп. Реклама

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

тарқатувчилардан кўрилган заарларнинг ўринини қоплаш тўғрисидаги талаблар натижасиз қоларди. Биз шаҳар ҳокимлигига бу жараённи тартибга солиш таклифи билан мурожаат этдик. Ниҳоят, ҳокимнинг тегишли қарори чиқди.

Реклама қурилмаларини жойлаштирганлик учун тавсия этилаётган минимал тарифлар Комиссия билан биргаликда ишлаб чиқилди. Бу тарифлар кўп қаватли уй жойлашган зонага, реклама қурилмалари ҳажмига боғлиқдир.

Эндиликда реклама қурилмаларини уйларнинг пеш ва ён тарафларига, том пештоқларига жойлаштиргандага реклама тарқатувчи, ширкат ва Ассоциация ўртасида уч тарафлама шартнома тузилади. Реклама берувчилар ана шу майдонлар ижараси учун ҳақни Ассоциациянинг маҳсус ҳисобварагига ўтказади. Бу маблағларнинг 85 фоизи ширкатнинг ҳисоб-китоб варагига ўтказилади. Ассоциация бу маблағлар белгиланган мақсадда – ХУМШларни ривожлантириш учун фойдаланишишини назорат қилиб боради. Маблағлар мұхан-дислик коммуникациялари, том ва йўлакларни таъмирлашга, худудни ободонлаштиришга йўналтирилмоғи керак. Ижара ҳақининг 15 фоизи Ассоциация ихтиёрида қолади ва жой мулқдорларига таълим беради, уларнинг ҳуқуқий саводхонлигини оширишга йўналтирилади. Бинобарин, ширкатнинг муваффақиятли ишлаши мулқдорлар ўз ҳуқуқ ва мажбуриятларини яхши билишлага боғлиқдир.

РЕКЛАМАНИ ЖОЙЛАШТИРИШНИНГ ҲАМ ЙЎЛИ БОР

Тошкент шаҳрида ташки реклами жойлаштириш тартибига (Тошкент шаҳар ҳокимининг 2007 йил 26 деқабрдаги 1148-сон қарори билан тасдиқланган) мувофиқ ташки реклама тарқатувчи Комиссиянинг ишчи органи бўлмиш «Тошкент Реклама Сервис» давлат унитар корхонасига кўп квартирали уйга ташки реклама қурилмасини жойлаштириш тўғрисидаги ариза билан мурожаат қиласди, баланс эгаси, (бу ўринда ХУМШ) билан келишув бланкасини олади. Сўнгра ташки реклами жойлаштиришга ёзма розилик олиш учун ширкатга бориб учрашади, ширкат раҳбари уйда яшовчилар уйнинг муайян қисмини реклама қурилмаси жойлаштириш учун ижарага беришга рози эканликларини мустаҳкамловчи устав асосида ёки умумий йигилишнинг баённомаси асосида розилик билдиради ва бу ҳол бланкада акс этирилади.

Шундан кейин реклама тарқатувчи реклами жойлаштиришни Ассоциация билан келишиб олади. Агар ширкат розилик билдирган бўлса, Ассоциация вакили реклама қурилмасини ўрнатиш билан боғлиқ техник жиҳатларни аниқлаштириш учун жойга бориб кўради, сўнгра бу ташкилот ХУМШ розилигини тасдиқлаб, уни рўйхатга олади. Бланка Ассоциация ва ширкат билан келишиб олинганидан кейин реклама тарқатувчи Комиссияга реклами жойлаштириш учун рухсат сўраб мурожаат этади, унинг рухсатини олгач, уч тарафлама шартнома тузилади. Шартномада реклами жойлаштириш муддати, ижара ҳақи миқдори, умумий мол-мulkка етказилиши эҳтимоли бўлган зарарни қоплаш таомили, шартнома ижроси учун тарафларнинг жавобгарлиги назарда тутилади.

мақсадида ижарага топширганлик учун ойига тахминан 80 минг сўм олади. Бир йилда бу сумма 960 минг сўмдан ошади. Ана шундай ўлчамдаги реклама қурилмаси уйларнинг томи ва том пештоқига ўрнатилса, ХУМШ бюджетига ойига 128 минг сўм тушади, бир йилда бу 1,5 млн сўмга боради. Оёқ остида, аникроғи уйларнинг сирт тарафи, пештоқи ва томида ётган нақд пуллар шулардир. ◉

Шикоятим шуки...

ИШБОШИЛИКНИ КИМ ЗИММАСИГА ОЛАДИ?

Тошкентнинг Марказ-1 мавзесида жойлашган кўп квартирали учта уйда яшайдиганлардан таҳририятимизга келган мурожаатда капитал таъмирлаш ўрнига у ер-бу ери яマルган томдан чакка ўтиб ётиши, лифтларнинг ишламаслиги, иссиқ сув таъминотидаги узилишлар, ширкатларнинг ишларни шартномасиз бажартириши ва шунга ўхшаш бошка кўпгина муаммолар тилга олинган.

РАИС КЎШНИНГ БЎЛСА ЯХШИ-ДА

Раҳбарликка муносиб, ўз ортидан бошқаларни әргаштира оладиган одам топиш қийинлигидан нолиб кўйишади баъзида. Бу борада танловга ҳокимлик, маҳалла ёки бошқа бирон идора бош бўлиши керак деганлар янгишади. Ҳамонки, ширкат уй-жой фондини биргаликда бошқариш ҳамда уни

саклаш, асраш ва таъмирлашни таъминлаш учун мулқдорларнинг ихтиёрий бирлашмаси экан, юкорида тилга олинган муаммоларни ҳал этиш ХУМШ аъзоларининг ички ишидир.

Кўни-кўшилар гапни бир ерга кўйиб, раҳбарлик қилишни баобрў, ҳалол, вижонли, шу уй учун жон куйдирадиган бир одамга ишонадилар. Раис ҳам, бошқарув ҳам уй аҳли устидан турадиган қан-

дайдир устқурма эмас. Зотан улар бошқалар қатори, аммо одамлар ишонч билдиригандар кўшини. Шу боис уларни ёт сана-маслик керак. Мабодо раис зиммасидағи вазифани уddyалай олмаётган бўлса, ширкат аъзолари умумий йигилишда кўпчилик овоз билан бошқа бирорни раис этиб сайлаши мумкин. Кўпинча одамлар раис эмас, балки уларнинг ўзлари асосий ҳаракатла-

Мавзувий сонни Ирина ГРЕБЕНЮК олиб боради.

нүвчи куч эканликларини унтиб кўядилар. Барча муҳим қарорлар ширкатнинг олий органи – умумий йигилиш томонидан қабул қилинади. Қарор, агар ХУМШ аъзоларининг 50 фоизидан ортиги уни ёқлаб овоз берган бўлса, қабул қилинган деб ҳисобланади. Бизда йигилиш ўтказилмайди ёки ўтказилса ҳам хўжакўрсин қабилида бўлади деган эътиrozлар бўлиши мумкин. Демак, қатъятироқ бўлинг, навбатдан ташқари умумий йигилиш ўтказилишидан чўчиманг. «Хусусий уй-жой мулкдорларининг ширкатлари тўғрисида» ги Конуннинг (бундан буён матнда Конун деб юритилади) 20-моддасида белгилаб қўйилганки, ширкат аъзоларининг навбатдан ташқари умумий йигилиши ширкатда камида 10 фоиз овозга эга бўлган ширкат аъзоларининг ташаббусига биноан чакирилиши мумкин.

Кўздек қўшнилар орасидан раисликка ва бошқарув аъзолигига муносиб номзодларни танлаш учун сизга чет маслаҳатчининг кераги йўқ. Шу уйда яшайдиган одам кўни-кўшнисини, уларнинг яхши-ёмон тарафларини, имконият ва салоҳиятини беш кўлдек билади ҳисоб. Борди-ю, сизнинг ширкатингиз раислигига мутлақо ёт одамни тайинлаб қўйиша, уни етарлича баҳолаш мушкул – танимаган одам ҳақида нима ҳам деб бўларди? Бир уйда, бир йўлакда кўп йиллар мобайнида бирга яшаган, яхши ва ёмон кунларда ёнингда турган одам бўлса, бошқа гап.

Конун кўп қаватли уйда яшайдиганларга шу уйга самарали хизмат кўрсатилишини йўлга қўйиш имконини берадиган зўр воситадир. Конуннинг принципларидан бири ўзини ўзи бошқариш принципи бўлиб, у одамлар ўзлари яшайдиган уйни сақлашни ишониб топширадиган кишиларни танлашларида мужассам топади.

Таассуфи, ХУМШ аъзоларини кўпинча умумий йигилишга тўплаш қийин. Қўшнилар орасида уй хўжалигига раҳбарликни ўз зиммасига олишни хоҳловчилар бўлмаса, муаммо янада чукурлашади. Ростини айтганда, бу енгил иш эмас. Айниқса, ўз хўкукларини пеш қилишни ёқтирадиган ширкат аъзолари мажбурият ва бурчни унтиб кўядиган бўлса, инчунин. ХУМШ раҳбари умидни оқламаса, уй аҳли эса кимданadir мадад кутиб, кўл қовуштириб ўтираса, кўп қаватли уй билан боғлиқ муаммолар учриб кетади. Конунда эса бундай уйни тақдир ҳукмига ташлаб қўйиб бўлмаслиги назарда тутилган. Кўп квартирали турар жой фондида яшаш хавфсизлиги учун маҳаллий ҳокимиёт органдари жавоб берадилар. Зотан улар ношуд раис, берилган хўкукларидан фойдалана билмаган лоқайд одамлар туфайли уй харобалик сари юз тутишига йўл кўя олмайдилар. Конуннинг 19-мод-

дасига биноан ҳокимлик умумий йигилишга ширкат аъзоларининг хўкуклари ва қонуний манфаатларига риоя этмаган раисни чақириб олиш, шунингдек ана шу лавозимга номзодлар тавсия этиш масаласини кўриб чиқиши таклиф этиши мумкин.

УЛАРДА БАДАЛ КАМРОК...

Кўп квартирали уйдаги умумий молмulkни бошқариш, таъмирлаш, унга хизмат кўрсатиш усувлари ҳар хил бўлиши мумкин ва бу ҳол Конунда назарда тутилган. Бу усувлардан энг мақбулини ширкат аъзоларининг умумий йигилиши танлаб олади (Конуннинг 15 ва 19-моддалари). Умумий мол-мulkка хизмат кўрсатиш ва уни таъмирлаш ишларини ширкатнинг штатдаги ходимлари, квартираларнинг мулкдорлари, бошқарувчи ташкилотлар, жисмоний ёки юридик шахс бўлмиш пудратчилар амалга ошириши мумкин. Конуннинг 33 ва 34-моддаларида белгилаб қўйилганидек, ширкат билан бошқарувчи ёки бошқарув ташкилоти ёхуд пудратчи ўртасидаги муносабатлар шартнома асосида йўлга қўйлади. Бу ХУМШда нақд пул ёрдамида бирон-бир юмуш амалга оширилиши қатъян ман этилади демакдир.

Агар иссиқлик энергияси билан таъминлаш идораси вакиллари иссиқ сув йўклиги ҳолатини далолатнома билан расмийлаштириши ва қайта ҳисоб-китоб қилишни истамай оёқ тираб туриб олса, улардан рад этиш сабабини ёзма равищда асослаб беришларини сўранг. Бунда келишувга эришилмаса, судга мурожаат этинг. Тўғри, судлашиб юриш фалвали иш, аммо керак бўлганидан кейин на илож.

Бошқа бир йўли шуки, иссиқ сув уйингизга кирадиган қувурга ҳисоблагич асбоби ўрнатинг. Бу асбоб коммунал маҳсулот сифати кўрсаткичларини, ҳажмини қайд этиб боради. Оқибатда бу одамлар коммунал хизматлар учун тўлайдиган тўловларда ўз аксини топади. Масаланинг устуворлигини инобатга олиб, дарҳол иш режасига иссиқ сув учун уйга ҳисоблагич ўрнатиш ишини киритинг.

Кўп қаватли уйларда таъмирлаш ишлари ўтказилганига 30 йилдан ошган бўлса, бу уйлар 1991 йилга қадар қурилган уйларни капитал таъмирлашнинг худудий манзилли дастурларига* киритилмоғи керак. Одатда, муҳандислик коммуникациялари бюджет маблағлари ҳисобидан тартибга келтирилади. Аммо мазкур дастурдан ўрин олиш учун уй аҳли 30 фоизли кўшимча молиялаштириш улушкини таъминлашлари зарур**.

Кайси таъмирлаш ишлари биринчи навбатда амалга оширилишини одамлар умумий йигилишда тасдиқлайдилар ва пулларни ана шу мақсадда жамланиши тадоригини кўрадилар. Бунда ху-

сусий уй эгалари билан мўкояса қилиш мақсадга мувофиқдир. Негаки, бундай уй эгалари кўп қаватли уйда яшайдиганлар қатори турар жой мулкдори саналади. Фарқи шуки, кўп қаватли уйда яшайдиганлар уйнинг томи, ертўласи, худуди ва шу сингарилар ҳақида колектив йўсина, хусусий уй эгалари эса мустақил равишда ғамхўрлик қиладилар. Хусусий уй эгаси таъмирлаш ишларини амалга ошириш учун ҳокимлик ёки фуқаролар йигини вакилини кутиб, кўл қовуштириб ўтиришини кўз олдингизга келтира оласизми?! Ахир уй соҳиби ўзининг молиявий имкониятларидан ва таъмирталаблик даражасидан келиб чиқиб бу масалани ўзи ҳал этади. Ширкатда ҳам аслида шундай бўлиши керак. Бор-йўқ тафовут том, ертўла ва уйнинг бошқа мулки умумий эканлиги, қарорни ҳам умумий йўсина жамоавий қабул қилишдадир.

Мурожаат муаллифлари таъмирлаш ишлари учун рубероид, битум ва бошқа материаллар олиш учун уларга ҳеч ким пул ажратмаётгандигидан мутлақо ноҳақ нолиганлар. Ширкатга ҳеч ким ҳеч қанақа маблағ ажратмаслиги керак. Уйнинг умумий мол-мulkини сақлаш шу уйда яшайдиганларнинг бадаллари ҳисобидан амалга оширилади. Ҳокимликлар имконияти бўлсагина ширкатга материаллар бобида ҳомийлик ёрдами кўрсатиши мумкин. Аммо одатда ўз уйнинг ҳолатини яхшилашга астойдил ҳаракат қилаётган ХУМШларга шундай ёрдам қилинади.

Умумий мол-мulkни сақлашга таалуқли мажбурий бадалларни кўпайтиришга келганда шуни айтиш керакки, бунда қўшниларга қараб иш тутиб бўлмайди. Чунки кўп қаватли уйлар техник ҳолатига кўра бир-биридан фарқ қилади. Айтайлик, бир уйда катта харажатли ишлардан кутилиб олингани учун ҳам ширкат асосан жорий хизмат кўрсатиш билан шуғулланади. Бундай ҳолатда бадаллар ҳам унча катта бўлмайди. Уй якин 30 йил ичидаги капитал таъмирланмаган, иш бир олам бўлса, ахвол бутунлай бошқа – бунда яхшилаб «терлаб олишга» тўғри келади. Бадалларнинг миқдори хаводан олинмайди, албатта. Бадалларни белгилашда режалаштирилган ва ХУМШ аъзоларининг умумий йигилишида тасдиқланган ишларни бажаришга кетадиган харажатларга асосланилади. Борди-ю, жой мулкдорлари бадалларни ҳаддан зиёд кўп деб ҳисобласалар, у ҳолда таъмирлаш ишларини кейинроққа суриш лозим. Бошқача қилиб айтганда, пулга қараб иш бўлади.

Башарти кимдир иссиқ сув таъминоти тизимиға уланиб олган бўлса, бунга ким рухсат берганлигини албатта аниллаш зарур. Бу тармоққа ўзбошимчалик билан уланиш маъмурӣ ва жинонӣ жавобгарликка сабаб бўлади. Иссиқлик энергиясидан фойдаланиш қоидаларини бузиш ёки электр, иссиқлик энергияси ёки газ тармоқларига ўзбошимчалик билан уланиш, Маъмурӣ жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг 101-моддасига асосан фуқароларга иш ҳақининг 2 бараваридан 3 бараваригача, мансабдор шахсларга эса 3 бараваридан 7 бараваригача миқдорда жарима солишга сабаб бўлишини унумтинг.

*1991 йилгача қурилган кўп хонадонли тураржой биноларининг умумфойдаланадиган жойлари ва муҳандислик коммуникацияларини 2007-2010 йилларда капитал таъмирлаш жадвали мамлакат Президентининг 2006 йил 25 июлдаги ПК-425-сон қарори билан тасдиқланган.

**1991 йилгача қурилган уй-жойларнинг ички муҳандислик коммуникациялари ва умумий фойдаланиш жойларини капитал таъмирлаш ишларини маблағ билан таъминлаш тартиби тўғрисидаги низом Молия вазирлиги, Марказий банк бошқаруви, ДСК ва «Ўзкоммунхизмат» агентлигининг АВ томонидан 2004 йил 14 сентябрда 1408-сон билан рўйхатдан ўтказилган қарори билан тасдиқланган.

МЕДИА ГРУППА ИРИНА ГРЕБЕНІОК олиб боради.

"Аудит-Варн" МЧЖ
аудиторлик ташкилоти

УЗБЕКИСТОННИНГ БУТИН
ХУДУДИДА, БХЛС ВА МИҲС
БҮЙИЧА ИСТАЛГАН ТУРДАГИ
АУДИТОРЛИК ТЕКШИРУВЛАРИНИ
126-10 ЎТКАЗДИ

2008 йил 16 майдаги 000172-сон лицензия
Тел.: 8(371) 2762099, узли +99897 1192248
Тошкент ш., Бунёдор кӯч., 42,
Тошкент инл., тел.: +99897 4541664
Жиззак вел., Самарқанд вил.
тел.: +99897 7725296, +99897 1192248

ЎзР АВНинг 12.01.2005 йилдаги 991-сонли гувоҳномаси.
28.03.2008 йилдаги 00642-сонли лицензия.

"AMIR-AUDIT" МЧЖ

- Ҳамма турдаги аудиторлик хизматлари
- Бухгалтерия хисоботи ва баланс тузиши

Устав капиталимиз – ЎзРдаги 5000 ЭКИХдан ортиқ
САР сертификатига эга аудиторлар
аудиторлар керак.

Тел: 409-04-23. Факс: 294-77-48

"NAZORAT-AUDIT" МЧЖ
аудиторлик ташкилоти

Мванинг 28.07.2008 йилдаги 00057-сонли лицензия

Барча хўжалик юритувчи субъектларнинг аудиторлик текширувлари

Хизматлар халқаро малакага эга аудиторлар томонидан кўрсатилади

e-mail: nazorat_audit@mail.ru
8-371-2794716, +99897 402-05-00
+99897 258-67-67, +99897 340-98-65
8-371-2794401

"AUDIT INCOME" МЧЖ

барча хўжалик юритувчи субъектларда аудиторлик текширувлари ўтказамиш

Н1375

БАРЧА ТУРДАГИ ХИЗМАТЛАР:

- аудиторлик • солик солиш
- консалтинг • тиклаш

Бухгалтерия хисобини йўлга кўйиш, "1С: Бухгалтерия", шунингдек янги барпо этилаётган ташкилотлар учун хизматлар ва бошқа малакали хизматлар.

Манзил: Тошкент ш., Сарабўстон кӯч., За, 2/15 корпус

тел.: (+99871) 256-25-18, 254-06-08

e-mail: inkam_co@mail.ru www.audit-income.uz

• РЎЙХАТЛАР

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2010 йил 3 марта 10-1020/2233-сонли ҳал қилув карорига асосан Миробод туманидаги "AGZAMBEK SAVDO" XК (СТИР 30070562; рўйхатта олинган қарор санаси ва рақами: 05.12.06 – 002242-03; КТУТ: 21464073) ҳамда 10-1020/2234-сонли ҳал қилув карорига асосан "KONTINENTAL MAX" МЧЖ (СТИР 300736364; рўйхатта олинган қарор санаси ва рақами: 27.02.08 – 003073-03; КТУТ: 22321519) банкрот деб топилган ва тугатишга доир ишлар бошланган. Тугатиш бошқарувчиси этиб С. Абдурахманов тайланган. Мазкур корхоналарнинг таъсис хужжатлари, давлат рўйхатидан ўтганилиги тўғрисидаги гувоҳномалари, думалоқ мухр ва бурчак штамлари, шунингдек белгиланган тартибида давлат архивига топширилди лозим бўлган бошқа хужжатлари бекор қилинади. Кредиторлар йигилиши 2010 йил 29 марта куни ўтказилади. Банкротликка оид тугатиш ишлари давом этмоқда. Кредиторлар даъволари эълон чиқкан кундан бошлаб 1 ой муддат ичидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент ш., Нукус кӯчаси, 23а-үй, 607-хона.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2010 йил 17 марта 10-1020/2269-сонли ҳал қилув карорига асосан Миробод туманидаги "INDUSTRIAL MANAGEMENT" МЧЖ (СТИР 300821781; рўйхатта олинган қарор санаси ва рақами: 01.05.08 – 003214-03; КТУТ: 22415575) банкрот деб топилган ва тугатишга доир ишлар бошланган. Тугатиш бошқарувчиси этиб Т. Муртазов тайланган. Мазкур корхонанинг таъсис хужжатлари, давлат рўйхатидан ўтганилиги тўғрисидаги гувоҳномалари, думалоқ мухр ва бурчак штамлари, шунингдек белгиланган тартибида давлат архивига топширилди лозим бўлган бошқа хужжатлари бекор қилинади. Кредиторлар йигилиши 2010 йил 1 апрельдаги ўтказилади. Банкротликка оид тугатиш ишлари давом этмоқда. Кредиторлар даъволари эълон чиқкан кундан бошлаб 2 ой муддат ичидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент ш., Нукус кӯчаси, 23а-үй, 607-хона.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2010 йил 15 марта ҳал қилув қарорларига

асосан Юнусобод туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи Карор рақами

"SAIDA BOBIR" XК 10-1019/2887

"ERKLIT MELTING" ШК 10-1019/2888

"FARRUX PRO" МЧЖ 10-1019/2889

"RIA-RAM" XК 10-1019/2890

"FENIKS PLYUS" МЧЖ 10-1019/2891

Мазкур корхоналарнинг думалоқ мухр ва бурчак тамғалари бекор қилинади. Кредиторларнинг давъоларни тақдим этиш учун эълон босилган кундан бошлаб 2 ой муддат белгиланган. Кредиторлар даъволари кўйидаги манзилда қабул қилинади: Тошкент ш., Бектемир тумани, X. Бойқаро кӯчаси, 2-үй. Тел: 295-02-80.

Тошкент шаҳар хўжалик судининг 2010 йил 10 марта ҳал қилув қарорларига асосан Юнусобод туманидаги тугатилаётган корхоналар РЎЙХАТИ

Корхона номи СТИР ОКПО Карор рақами

"КАМИ УЗБЕКСКО-АМЕРИКАНСКОЕ" КК 15777987 10-1004/2763-T

"РОДЕНА" 16241421 10-1004/2758-T

"MUZAFFAR TAYANCHI" XF 17295882 10-1004/2757-T

"MIS-MM" XF 18719602 10-1004/2760-T

"RAEN" МЧЖ 18719683 10-1004/2759-T

"КОММУНИСИQLIKQURILISH" МЧЖ 204208206 10-1004/2746-T

"TEXNOSTIL-VEGA" XК 18816759 10-1004/2747-T

"NIGORA-NODIR" XF 18989649 10-1004/2748-T

"STAR-STUD BUSINESS" МЧЖ 206586456 21160038 10-1004/2749-T

"MATTEYA" XF 204656876 19205710 10-1004/2736-T

"MATO-TEX" МЧЖ 204856604 19392729 10-1004/2764-T

"MASS MEDIA OLAM" МЧЖ 205058740 19593468 10-1004/2754-T

"FOR U-GROUP" МЧЖ 206761373 21347601 10-1004/2738-T

"ZIYOKOR PLYUS" МЧЖ 206748522 21346234 10-1004/2742-T

"AMIN-B SERVIS" МЧЖ 206140552 20661732 10-1004/2741-T

"FAROVON BIZNES" МЧЖ 206176848 20663642 10-1004/2761-T

"DIOR GRAND ELIT" МЧЖ 206388472 20964898 10-1004/2739-T

"TORINO MOTORS" XК 206695764 21310012 10-1004/2740-T

"AGRO-URUG'CHI" МЧЖ 206476506 20968933 10-1004/2762-T

"GAYEXIM BROKER" МЧЖ 206501577 20967537 10-1004/2766-T

"FUTURE-MEDIA TRADE" МЧЖ 206524034 21158515 10-1004/2765-T

"OYDIN-MA'LUMOT" МЧЖ 206704324 21339085 10-1004/2735-T

"MAO SEKURITI" МЧЖ 206733691 21343551 10-1004/2734-T

"KODVIK VOSTOK STROY" МЧЖ 200015906 21461662 10-1004/2744-T

"PAKHSH AVVAL TASHKENT" SHK 300649647 22220251 10-1004/2731-T

"KOTANDJI-TRADE" МЧЖ 300086992 21462868 10-1004/2737-T

"ASR KOMP SISTEMS" МЧЖ 300370545 21558522 10-1004/2750-T

"CHAQMOQ-BIZNES" XК 300509875 21914566 10-1004/2732-T

"SHAX KLASSIK" XК 300675845 22220498 10-1004/2755-T

"TETRA PLUS" МЧЖ 300756349 22255580 10-1004/2745-T

"LIDER NET INVEST" МЧЖ 300816637 22413694 10-1004/2752-T

"POLSHA TRADING" МЧЖ 300827773 22413889 10-1004/2743-T

"PIRADIN MAX" XК 300866924 22430636 10-1004/2753-T

"NEUNDO GOLD" XК 300979688 22536184 10-1004/2756-T

"CITY SERVICE" XК 300830272 22415181 10-1004/2730-T

"AVTOLIZING SERVIS PLYUS" МЧЖ 301021828 22625380 10-1004/2733-T

"TOIR OQSHOMI" XF 202976567 17398395 10-1004/2751-T

Мазкур корхоналарнинг думалоқ мухр ва бурчак тамғалари, шунингдек давлат рўйхатига олинганлиги тўғрисидаги гувоҳномалари ва барча таъсис хужжатларининг асл нусхалари бекор қилинади. Даъволар эълон чиқкан кундан бошлаб 2 ой давомида Юнусобод тумани Ҳокимияти қошидаги маҳсус тугатиш комиссияси таъсиси мурожаат қилинмаган ҳолда корхоналар белгиланган тартибида давлат реестридан чиқарилади. Тел.: 235-52-52, 234-71-99, 234-10-29.

Ижтисодий-хуқуқи газета

НОРМА МАСЛАХАТЧИ

2009 йил 26 декабрда

Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлигига рўйхатта олинди.
Рўйхат рақами Q074.

СОЛИКЛАР
БУХГАЛЬТЕРИЯ
ХУҚУҚ

БОШ МУХАРРИР
ФАРҲОД КУРБОНБОЕВ

ТАХРИРИЯТ МАНЗИЛИ:
Тошкент ш., Миробод тумани,
Таллимаржон кӯч., 1/1
E-mail: sbxaxbor@mail.ru

Нашр учун масъул:
Нодир Алиев

Муаллифлар фикри доим ҳам таҳририят нуқтаи-назарига мос келавермайди.

Таҳририят оғоҳлантиради, газетамизда мавжуд аҳборотдан фойдаланганлик, фойдаланмаганлик ёки мувоғиқ равишда фойдаланмаганлик билан боғлиқ ҳар қандай ҳаракатлар ва/ёки оқибатлар учун таҳририят жавобгар эмас. Таҳририят муштарилилар билан ёзишиб туриши имкониятига эга эмас.

"Норма маслаҳатчи" да эълон қилинган материяларни тўлиқ ёки қисман кўчириб босиши, электрон ва босхा манбаларда кўйнитиши, тарқатишга фақат "Norma" МЧЖ билан тузилган шартнома асосида йўл қўйилади.

Газета таҳририят томонидан тайёрланган диапозитилар